

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

11. september 2014*

Apellatsioonkaebus — Konkurents — Keelatud kokkulepped — EÜ artikli 81 lõige 1 — Maksekaardisüsteem Prantsusmaal — Ettevõtjate ühenduse otsus — Väljastamise turg — Tariifsed meetmed, mida kohaldatakse „uutele liikmetele” — Liitumismaks ja nn „aktsepteerija ülesande reguleerimise” ja „magava liikme äratamise” süsteemid — „Eesmärgil põhineva” konkurentsipiirangu mõiste — Konkurentsile kahjulikkuse ulatuse analüüsimine

Kohtuasjas C-67/13 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 8. veebruaril 2013 esitatud apellatsioonkaebus,

Groupement des cartes bancaires (CB), asukoht Pariis (Prantsusmaa), esindajad: advokaadid F. Pradelles, O. Fauré, C. Ornellas-Chancerelles ja J. Ruiz Calzado,

apellant,

teised menetlusosalised:

Euroopa Komisjon, esindajad: O. Beynet, V. Bottka ja B. Mongin,

kostja esimeses kohtuastmes

BNP Paribas, asukoht Pariis, esindajad: advokaadid O. de Juvigny, D. Berg ja P. Heusse,

BPCE, varem Caisse Nationale des Caisses d'Épargne et de Prévoyance (CNCEP), asukoht Pariis, esindajad: advokaadid A. Choffel, S. Hautbourg, L. Laidi ja R. Eid,

Société Générale SA, asukoht Pariis, esindajad: advokaadid P. Guibert ja P. Patat,

menetlusse astujad esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh (ettekandja), C. Toader ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: ametnik V. Tourrès,

arvestades kirjalikus menetluses ja 22. jaanuari 2014. aasta kohtuistungil esitatut,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

olles 27. märtsi 2014. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Groupement des cartes bancaires (CB) (edaspidi „Groupement”) palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu otsuse CB vs. komisjon (T-491/07, EU:T:2012:633, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus”), millega Üldkohus jättis rahuldamata tema hagi, milles paluti tühistada komisjoni 17. oktoobri 2007. aasta otsus K(2007) 5060 (lõplik) [EÜ] artikli 81 kohase menetluse kohta (COMP/D1/38606 – Groupement des cartes bancaires „CB”) (edaspidi „vaidlusalune otsus”).

Vaidluse taust ja vaidlusalune otsus

- 2 Vaidluse tausta ja vaidlusaluse otsuse peamised punktid, nagu need nähtuvad vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 1–48, võib kokku võtta järgnevalt.
- 3 Apellant on Prantsuse õiguse alusel asutatud majandushuviühing, mille asutasid 1984. aastal peamised Prantsuse pangandusasutused selleks, et luua selle liikmete väljastatud pangakaartidega (edaspidi „CB kaardid”) maksmise ja sularaha väljavõtmise süsteemide koostalitlusvõime (edaspidi „CB süsteem”). See koostalitlusvõime tähendab praktikas seda, et Groupement’ ühe liikme väljastatud CB kaarti saab kasutada maksete tegemiseks kõikide CB süsteemiga liitunud ettevõtjate juures ükskõik millise teise liikme vahendusel, ja/või seda saab kasutada raha väljavõtmiseks kõikide teiste liikmete käitatavatest sularahaautomaatidest. Groupement’ liikmed, kelle arvuks 29. juunil 2007 oli 148, on kas nn „juhtasutused” või siis ühe juhtasutusega seotud asutused. Vastavalt Groupement’ asutamislepingule kuuluvad üheteistkümne juhtasutuse hulka BNP Paribas, BPCE ja Société Générale SA (edaspidi „Société Générale”).
- 4 Groupement teatas 10. detsembril 2002 nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 (esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3)) kohaselt komisjonile CB süsteemi jaoks ette nähtud erinevatest uutest eeskirjadest, milleks olid eelkõige kolm tariifset meetet (edaspidi „asjaomased meetmed”):
 - süsteem nimega *Mécanisme de régulation de la fonction acquéreur* (aktsepteerija ülesande reguleerimise süsteem; edaspidi „MERFA”), mille eesmärgid on Groupement’ sõnul sisuliselt esiteks innustada liikmeid, kes on rohkem väljastajad kui aktsepteerijad, aktsepteerimise tegevust arendama, ja teiseks, võtta rahaliselt arvesse nende liikmete jõupingutusi, kelle aktsepteerimistegevuse osakaal on võrreldes väljastamistegevusega suur. Selleks ette nähtud valem seisnes selles, et liikme osa kõikides CB süsteemi väljastamise tegevustes, mida mõõdetakse *Système d’identification au répertoire des entreprises* ehk SIREN numbrite (ettevõtjate registris identifitseerimise süsteem) ja sularahaautomaatide hulgaga) tuli võrrelda selle liikme osaga kogu CB süsteemi väljastamistegevuses, mis seisnes CB maksmise või sularaha väljavõtmise kaartide väljastamises kaardi valdajale. MERFA-t tuli kohaldada juhul, kui nende kahe määra suhtarv oli väiksem kui 0,5. MERFA alusel saadud summad tuli jaotada nende Groupement’ liikmete vahel, kes ei pidanud selle süsteemi alusel midagi tasuma, vastavalt nende panusele aktsepteerimise tegevuses. Kõnealused liikmed võisid nõnda saadud summasid vabalt kasutada.
 - Groupement’ga liitumise maksu reform, mis kätkes endas peale liitumisel kogutud kindlaksmääratud summa 50 000 eurot veel maksu igalt väljastatud ja aktiivselt CB kaardilt liitumisele järgneva kolme aasta jooksul, ja vajadusel täiendavat liitumismaksu, mis kehtestatakse liikmetele, kelle CB kaartide arv liitumisele järgneva kuuenda aasta jooksul või lõpus on enam kui kolm korda suurem CB kaartide arvust, mis neil oli liitumisele järgneva kolmanda aasta lõpus.

- nn „magava liikme äratamise” süsteem, mis kujutab endast maksu väljastatud CB kaardi pealt, mida kohaldatakse liikmetele, kes ei olnud aktiivsed või olid väheaktiivsed enne uute tariifsete meetmete jõustumiskuupäeva, kelle osa kogu CB süsteemi CB kaartide väljastamise tegevuses 2003., 2004. või 2005. aasta jooksul on enam kui kolm korda suurem, kui nende osa terve CB süsteemi kogu CB kaartidega seotud tegevuses 2000., 2001 või 2002. aasta jooksul.
- 5 Komisjon võttis 6. juulil 2004 vastu esimese vastuväiteteatise, mis oli adresseeritud Groupement’le ja üheksale kontrollitud juhtasutusele, ning millega komisjon heitis neile ette „salajase konkurentsivastase kokkuleppe” sõlmimist, mille „eesmärk oli üldiselt piirata konkurentsi kokkuleppe osapoolteks olevate pankade vahel ning pärssida kooskõlastatult uute liikmete (eelkõige suurte jaemüüjate, internetipankade ja välismaa pankade) konkurentsi pangakaartide väljastamise turul”. Komisjon leidis, et „[10. detsembri 2002. aasta] teatamine toimus eesmärgiga varjata konkurentsivastase kokkuleppe tegelikku sisu”. Ta kavatses otsustada, et teatamine oli täielikult tühine, ja määrata kõnealuse vastuväiteteatise adressaatidele trahvi. Groupement vastas sellele vastuväiteteatisele 8. novembril 2004 ning ärakuulamine toimus 16. ja 17. detsembril 2004.
- 6 Komisjon võttis 17. juulil 2006 vastu teise vastuväiteteatise, mis oli adresseeritud ainuüksi Groupement’le. Ta märkis selles, et esimene vastuväiteteatis tuleb lugeda tagasivõetuks. See teine vastuväiteteatis käsitles ettevõtjate ühenduse otsust, millega kehtestati rida tariifseid meetmeid, millel oli konkurentsivastane eesmärk või tagajärg. Groupement vastas sellele teisele vastuväiteteatisele 19. oktoobril 2006 ja ärakuulamine toimus 13. novembril 2006.
- 7 Groupement esitas 20. juulil 2007 nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 9 alusel ettepaneku kohustuste võtmiseks, mida komisjoni konkurentsi peadirektoraadi peadirektor pidas hilineenuks ja ebarahuldavaks.
- 8 Seega võttis komisjon vastu vaidluselase otsuse, milles ta leidis, et Groupement oli rikkunud EÜ artiklit 81. Kõnealuses otsuses on esitatud eelkõige järgmised kaalutlused:
 - asjaomane turg on maksekaartide väljastamise turg Prantsusmaal;
 - kõnealused meetmed kujutavad endast ettevõtjate ühenduse otsust;
 - neil meetmetel on konkurentsivastane eesmärk. See eesmärk ilmneb meetmete jaoks ette nähtud valemitest endist ja on vastuolus nende meetmete eesmärkidega, millest komisjonile 10. detsembril 2002 teatati. Esiteks, need meetmed ei ole kohased aktsepteerimise innustamiseks ja nende tulemuseks on kas liigsete kulude nõudmine nendelt liikmetelt, kelle suhtes neid meetmeid võetakse, või siis selliste liikmete väljastamistegevuse piiramine, kelle suhtes muidu oleks neid meetmeid võetud. Teiseks, MERFA-le omistatud ülesandele innustada aktsepteerimistegevust räägivad vastu pankadevahelistele tasudele omistatud ülesanne ning täiendava liitumismaksu ja „magava liikme äratamise” maksu ülesanne. Kõnealune konkurentsivastane eesmärk vastab nende meetmete tegelikele eesmärkidele, mida juhtasutused väljendasid meetmete ettevalmistamise käigus: soovi takistada uute liikmete konkurentsi ja seada neid ebasoodsamasse olukorda, soovi säilitada juhtasutuste tulu ja soovi piirata pangakaartide hinnalangust;
 - kõnealustel meetmetel on ka konkurentsi piirav tagajärg. Nende kohaldamise perioodil (1. jaanuar 2003 kuni 8. juuni 2004) oli nende meetmete tagajärjeks iseäranis uute liikmete CB kaartide väljastamise kavade vähendamine ja nii uute liikmete kui ka juhtasutuste CB kaartide hindade langemise vältimine;

— EÜ artikli 81 lõike 3 kohaldamistingimused ei ole täidetud. Eelkõige ei saanud pidada vastuvõetavaks asjaomaste meetmete õigustamist, iseäranis MERFA osas, sellega, et need moodustavad aktsepteerimise ja väljastamise ülesannete vahelise tasakaalustamise süsteemi, kuna aluseks võetud väljastamistegevuse ja aktsepteerimistegevuse vahekord on omane juhtasutustele ja ei peegelda CB süsteemi optimaalset tasakaalu.

9 Vastavalt vaidlusaluse otsuse resolutsioonile leidis komisjon:

„Artikkel 1

Tariifsed meetmed, mis [Groupement] kehtestas 8. ja 29. novembri 2002. aasta [juhatuse] otsustega, st [MERFA], kaardilt võetav liitumismaks ja täiendav liitumismaks ning [magava liikme äratamise maks], mida kohaldatakse nende Groupement' liikmete suhtes, kes ei ole liitumisest saadik „CB” alast tegevust oluliselt arendanud, on vastuolus [EÜ] artikliga 81.

Artikkel 2

Groupement lõpetab kohe artiklis 1 nimetatud rikkumise, kaotades, kui ta seda juba teinud ei ole, teatatud tariifsed meetmed, mis on loetletud kõnealuses artiklis.

Groupement hoidub tulevikus kõikidest meetmetest või tegevusest, millel on identne või sarnane eesmärk või tagajärg.”

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

- 10 Apellant esitas vaidlusaluse otsuse tühistamiseks hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 27. detsembril 2007. BNP Paribas, BPCE ja Société Générale astusid apellandi toetuseks menetlusse.
- 11 Oma nõude põhjendamiseks esitas apellant kuus väidet. Esimese väite kohaselt oli rikutud EÜ artiklit 81 asjaomaste meetmete ja hõlmatud turgude analüüsimeetodi vigade tõttu, samuti oli rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet ning otsus ei olnud põhjendatud. Teise väite kohaselt oli rikutud EÜ artikli 81 lõiget 1, kuna asjaomaste meetmete eesmärgi uurimisel rikuti õigusnorme ning tehti fakti- ja hindamisvigu. Kolmanda väitega leidis apellant, et komisjon oli rikkunud õigusnorme ning teinud fakti- ja hindamisvigu asjaomaste meetmete tagajärgede uurimisel. Neljanda väite kohaselt, mis esitati teise võimalusena, oli rikutud EÜ artikli 81 lõiget 3, kuna uurimisel, kas see säte on asjaomaste meetmete suhtes kohaldatav, rikuti õigusnorme ning tehti fakti- ja hindamisvigu. Viienda väitega leidis apellant, et komisjon oli rikkunud hea halduse põhimõtet. Kuuenda väite kohaselt oli vaidlusaluse otsuse artiklis 2 tehtud ettekirjutuste tõttu rikutud proportsionaalsuse ja õiguskindluse põhimõtteid.
- 12 Pärast kõikide nende väidete tagasilükkamist jättis Üldkohus hagi tervikuna rahuldamata.

Poolte nõuded ja menetlus Euroopa Kohtus

- 13 Apellant palub apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus;
 - suunata kohtuasi tagasi Üldkohtule, välja arvatud juhul, kui Euroopa Kohtul on enda hinnangul piisavalt teavet, et vaidlusalune otsus tühistada, ja
 - mõista Euroopa Kohtus ja Üldkohtus kantud kulud välja komisjonilt.

- 14 Komisjon palub jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja mõista kohtukulud välja apellandilt.
- 15 BNP Paribas, BPCE ja Société Générale esitavad nõuded, mis on identsed apellandi nõuetega.

Apellatsioonkaebus

- 16 Apellant esitab oma apellatsioonkaebuse põhjenduseks kolm väidet. Esimese väite kohaselt on rikutud õigusnorme „eesmärgil põhineva” konkurentsipiirangu mõiste EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses kohaldamisel. Teise väite kohaselt on rikutud õigusnorme „tagajärjel põhineva” konkurentsipiirangu mõiste selle sama sätte tähenduses kohaldamisel. Kolmanda väite kohaselt rikkus Üldkohus proportsionaalsuse ja õiguskindluse põhimõtteid, kui jättis tühistamata vaidlusaluse otsuse artikli 2 teises lõigus sisalduva ettekirjutuse.
- 17 Kõigepealt väidab apellant, keda toetavad selles küsimuses BNP Paribas ja BPCE, et Üldkohus jättis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–48 esitatud asjaolude kirjeldusest välja olulisi üksikasju, mis näitab seda, et Üldkohus ei eemaldunud kordagi komisjoni seisukohast ja jättis teostamata põhjaliku õiguslike ja faktiliste asjaolude kontrolli, mida nõuab Euroopa Kohus. Esiteks jättis Üldkohus märkimata, et komisjoni seisukoha järsku muutumist esimese ja teise vastuväiteteatise vahelisel uurimisel selgitasid ära kuulamise eest vastutava ametniku põhimõttelised analüüsivead, mis ilmsid pärast 16. ja 17. detsembril 2004 toimunud ära kuulamist, mida komisjon ega ka Üldkohus hiljem ei parandanud. Teiseks ei ole vaidlustatud kohtuotsuses mainitud 16. mai 2012. aasta kohtuistungil toimunud arutelu, mis käsitles „eesmärgil põhineva” konkurentsipiirangu mõistet, eelkõige seoses tõlgendusega, mis tuleneb kohtuotsusest Beef Industry Development Society ja Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643, edaspidi „kohtuotsus BIDS”).

Poolte argumendid

- 18 Apellant, keda toetavad BNP Paribas, BPCE ja Société Générale, väidab, et asjaomaste meetmete sisu, eesmärkide ja konteksti hindamisel rikkus Üldkohus mitut õigusnormi, kohaldades „eesmärgil põhineva” konkurentsipiirangu mõistet EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses, mis viis ta ühe ettevõtja poolt teisele ettevõtjale arvestatud iga hinna *per se* keelamiseni. See väide koosneb kolmest osast.

Esimese väite esimene osa, mis tugineb õigusnormide rikkumisele asjaomaste meetmete sisu hindamisel

- 19 Apellant, keda toetavad BNP Paribas, BPCE ja Société Générale, väidab esiteks, et Üldkohus rikkus õigusnorme asjaomaste meetmete „eesmärgi enda” analüüsimisel.
- 20 Üldkohus ei hinnanud asjaomaste meetmete kahjulikkuse taset nende sisu alusel, vaid keskendus üksnes Groupement’ teatud liikmete subjektiivsetele kavatsustele. Seega rikkus Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 126 ja 132 õigusnormi, kui ta leidis, et asjaomastes meetmetes kasutatud valemitest endist nähtub, et nendel meetmetel on konkurentsivastane eesmärk, mis seisneb selles, et takistati uute liikmete põhjustatud konkurentsi asjaomasel turul. Kõnealused meetmed ei sisaldanud mitte ühtegi konkurentile kahjulikku sätet. Esiteks, nende meetmete eesmärk, erinevalt kohtuotsuses BIDS käsitletud meetmetest, ei ole mitte sundida liikmeid Groupement’st lahkuma või takistada uute liikmete sellega liitumist, vaid suurendada süsteemiga liitunud kaupmeeste arvu. Teiseks, nende meetmetega pakutakse CB süsteemi liikmetele üksnes erinevaid alternatiive õiglaseks panustamiseks süsteemi, jättes neile vabaduse otsustada panuse suuruse üle vastavalt oma individuaalsele strateegiale.

- 21 Peale selle moonutas Üldkohus tõendeid, kui ta järeldas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 127, 170 ja 178–183, et teatud hulk takistusi muutsid uue liikme poolse aktsepteerimise tegevuse arendamise praktikas väga raskeks, tuginedes peamiselt komisjoni ütlustele ja jättes ilma vastuvõetava selgitusest kõrvaldada vastupidist tõendavad asjaolud.
- 22 Teiseks väidab apellant, et Üldkohus rikkus õigusnorme, kui ta võttis arvesse asjaomaste meetmete vastuvõtmisele eelnenud ettevalmistustööd, mis ilmnis Groupement' ja selle teatud liikmete ruumides teostatud uurimise käigus võetud dokumentidest.
- 23 Kõigepealt, võttes vaidlustatud kohtuotsuse punktides 186 ja 256 asjaomaste meetmete eesmärgi analüüsimiseks arvesse teatud juhtasutuste „sisemiseks kasutamiseks” mõeldud ettepanekuid enne nende meetmete vastuvõtmist, rikkus Üldkohus konkurentsivastase eesmärgi olemasolu analüüsis õigusnormi, kuna need ettepanekud ei väljenda mitte Groupement' enda tahet, vaid üksnes selle teatud liikmete tahet. Otsust saab aga käsitada ettevõtjate ühenduse otsusena üksnes sellepärast, et see väljendab täpselt selle koostaja tahet. Käesoleval juhul ei oma tähtsust otsuse ettevalmistamise ja vastuvõtmise asjaolud, sest ainuüksi lõplik otsus, st teatatud meetmed väljendavad täielikult Groupement' tahet. Lisaks võeti meetmete ettevalmistustööd arvesse mitte nende meetmete eesmärgi analüüsi kinnitamiseks, vaid sisu põhjaliku analüüsimise asemel.
- 24 Veel moonutas Üldkohus tõendeid, võttes põhjendamatult valikuliselt arvesse ettevalmistavaid märkusi, äravõetud dokumente ja uute liikmete ütlusi. Apellant väidab, et teatud hulk asjaolusid, mis näitavad eelkõige vajadust võidelda parasiitluse vastu ja soovi järgida konkurentsioigust, tõendavad, et konkurentsipiirangu osas on olemas põhjendatud kahtlus, mida Üldkohus oleks pidanud arvesse võtma. See moonutamine on seda ilmsem, et Üldkohus tugines samadele asjaoludele kui komisjon, eemaldumata esimese vastuväidetateise järeldustest.
- 25 BNP Paribas, BPCE ja Société Générale lisavad omakorda, et Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 124 ja 146 valesti, et „eesmärgil põhineva” konkurentsipiirangu mõistet ei tule tõlgendada kitsalt. Seda mõistet saab tegelikult kohaldada vaid kokkulepete suhtes, mis rangelt järgivad eesmärki, mille enda laad omab sellist raskust või kahjulikkuse taset, et nende kokkulepete negatiivne mõju konkurentsi toimimisele nähtub igasuguse kahtlusega ja seega ilma, et oleks vaja mõõta nende võimalikke tagajärgi.
- 26 Komisjon väidab seoses esmalt asjaomaste meetmete eesmärgi analüüsiga, et käesolevas asjas kinnitas Üldkohus eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu olemasolu, tuginemata Groupement' liikmete ütlustele, vaid olles analüüsinud MERFA valemit ennast, mille kohaselt kõik pangad, kelle aktsepteerimistegevus on väljastamistegevusest märgatavalt väiksem, peavad tasuma kõnealust maksu. MERFA tegelik eesmärk on seega juhtida käitumist – piirata kaartide väljastamist või taluda lisakulu, mida juhtasutused ei maksa –, piirates uute liitujate võimalust juhtasutustega vabalt konkureerida. Apellant ei ole tõendanud, et meetmed, mis on suunatud teatud uute liitujate tõrjumisele väljastamisturul, ei kujuta endast „eesmärgil põhinevaid” konkurentsipiiranguid. Mis puudutab väidet, et meetmetel on vaid ergutav mõju, siis märgib komisjon, et Üldkohus analüüsis ja kinnitas komisjoni järeldust, mille kohaselt on aktsepteerimistegevuse arendamisele seatud olulised takistused. Üldkohtu hinnangul on uutel liitujatel vaid kaks võimalust, st kas maksta või piirata väljastamistegevust. Neil asjaoludel rõhutas Üldkohus õigesti, et kohtuotsuses BIDS käsitletud meetmete ja kõnealuste meetmete vahel esineb sarnasusi seoses sellega, et need takistavad tootjate turuosade loomulikkude arengut, ohutades neid kahjuliku maksega teatud tootmismahutu mitte ületama.
- 27 Komisjon leiab lisaks, et apellant ei ole tõendanud, et Üldkohus moonutas tõendeid, nagu nähtub ilmselgelt toimikumaterjalidest. Jõudmaks vaidlustatud kohtuotsuse punktis 127 järeldusele, et aktsepteerimisalane tegevus oli oluliselt raskendatud, analüüsis Üldkohus selle kohtuotsuse punktides 160–194 apellandi kõiki argumente. Neid punkte ei ole vaidlustatud ega tõsiseltvõetavalt ümber lükatud.

28 Teisalt, seoses meetmete analüüsiga leiab komisjon, et apellant soovib saavutada vaidlustatud kohtuotsuse punktides 256 ja 257 esitatud faktiliste hinnangute ülevaatamist, mida apellatsiooniasutuses aga enam teha ei saa. Igal juhul ei saa tõdemust, et kokkuleppel on konkurentsi piirav eesmärk, seada kahtluse alla asjaoluga, et soov konkurentsi piirata ei olnud kokkuleppe kõikide osapoolte suhtes tõendatud. Lisaks nähtub vaidlustatud kohtuotsusest üheselt, et Üldkohus võttis Groupement' teatud liikmete subjektiivseid ettepanekuid ja kavatsusi arvesse täiendavalt ja kinnitavalt. Lõpuks ei nimeta apellant konkreetselt mitte ühtegi väidetavalt moonutatud tõendit ega selgita tõstatatud kahtluse põhjuseid. Tõendite moonutamise etteheide on seega vastuvõetamatu.

–Esimese väite teine osa, mis tugineb õigusnormide rikkumisele kõnealuste meetmete eesmärkide hindamisel

29 Apellant väidab, et Üldkohus eksis, kui ta keeldus hindamast CB süsteemi parasiitluse vastase võitluse eesmärki EÜ artikli 81 lõike 1 seisukohast, mööndes samas, et see eesmärk on õiguspärane. Nii leidis Üldkohus, et parasiitluse vastase võitluse meetmed on olemuslikult konkurentsivastased. Üldkohus oleks aga pidanud tunnistama, et eesmärgil põhinev konkurentsipiirang on välistatud, kuna Groupement' meetmete tulemuseks on aktsepteerimistegevuse innustamine ning aktsepteerimise ja väljastamise tegevuse vahelise optimaalsuse saavutamise üritamine. Need meetmed on vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele kohased, kuna need kujutavad endast süsteemseid meetmeid, mis on võetud CB süsteemi üldistes huvides, ning mis on tasakaalustatud, kuna jätavad igale Groupement' liikmele õiguse valida võimalus, mis sobib kõige paremini tema individuaalse olukorraga.

30 Société Générale lisab, et Üldkohus ei saa kord väita, et kõnealuste meetmete eesmärgid nähtuvad eranditult EÜ artikli 81 lõike 3 alusel tehtud analüüsist, ja samal ajal järeldada, et komisjon võis võtta arvesse poolte kavatsusi, et hinnata nende meetmete piiravat laadi. Lisaks oleks Üldkohus pidanud kontrollima komisjoni postulaati, mille kohaselt ei ole kõnealused meetmed sobivad, et ergutada aktsepteerimistegevust. Tegemaks kindlaks, kas kokkulepe kuulub EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamisalasse, tulnuks tegelikult lähtuda eesmärkidest, mida sellega soovitakse saavutada.

31 Komisjon väidab, et apellant, kes ei tuginenud Üldkohtus kaasnevate piirangute teooriale, ei tõenda, et uutele liitujatele kehtestatud tegevuspiirang, millest saavad kasu olemasolevad pangad, oli vajalik ja vältimatu selleks, et saavutada CB süsteemi parasiitluse vastase võitluse eesmärki. Tegelikult on kõnealused meetmed soovitud eesmärkide saavutamiseks sobimatud ja diskrimineerivad, soodustades juhtivasutusi. Üldkohus lükkas apellandi väited juba ümber ja need ei tugine ühelegi põhjendusele ega tõendile. Need on vastuolus Üldkohtu faktiliste tuvastustega.

–Esimese väite kolmas osa, mis tugineb õigusnormide rikkumisele kõnealuste meetmete konteksti hindamisel

32 Apellant, keda toetavad BPCE ja Société Générale, väidab, et Üldkohus rikkus õigusnorme seoses sellega, et esiteks hoidus analüüsima tervet CB süsteemi ja teiseks jättis tähelepanuta Groupement' meetmete ambivalentset tagajärjed konkurentidele, keskendudes üksnes kaartide väljastamise tegevusele ja võtmata arvesse nii CB süsteemi parasiitlike nähtuste vastu kaitsmise õiguspärast eesmärki kui ka elavat konkurentsi aktsepteerimistegevuses.

33 Esiteks heidab apellant Üldkohtule ette seda, et see võttis väärtalt arvesse vaidluse õiguslikku konteksti, tõlgendades ebaõigesti kohtupraktikat. Eelkõige oleks Üldkohus pidanud tõdema, et kõnealused meetmed on radikaalselt erinevad varasemas otsustuspraktikas käsitletud kahjulikest tegevustest. Nii üritas Üldkohus tulutult seostada käesolevat kohtuasja kohtuotsusega BIDS. Lisaks sellele on vaidlustatud kohtuotsuses kasutatud vastuolulisi põhjendusi, kuna Üldkohus kinnitas selle kohtuotsuse punktides 94 ja 99 ühtaegu, et komisjoni 9. augusti 2001. aasta otsuses Visa International (COMP/2929.373) ja 24. juuli 2002. aasta otsuses Visa International – Commission multilatérale d'interchange (COMP/29.373) uuritud tegevused on oluliselt erinevad käesolevas asjas käsitletud

tegevustest ning et need kaks otsust puudutavad „sarnaseid või identseid olukordi”. Analüüsiviga tuleneb ka asjaolust, et komisjon oli nõustunud arutama võimalikke määruse nr 1/2003 artikli 9 kohaseid kohustusi, st meetmeid „seoses [tema] tõstatatud küsimuste lahendamise”, mis ei iseloomusta konkurentsieeskirjade rikkumist kui sellist.

- 34 Teiseks leiab apellant, et Üldkohus võttis majanduslikku konteksti arvesse valesti, eirates maksesüsteemide kahepoolset toimimist. Nimelt piirdus Üldkohus oma analüüsis üksnes väljastamisturuga, võtmata arvesse aktsepteerimisturгу. Kuna Üldkohus aga mõõnis CB süsteemi kahepoolset olemust, ei oleks ta tohtinud järeldada, et vaid üks neist süsteemi pooltest oli eranditult asjakohane, et analüüsida kõnealuste meetmete eesmärki õigesti. Kui Üldkohus oleks võtnud arvesse selle süsteemi mõlemaid pooli, oleks ta pidanud tõdema, et mainitud meetmetega soovitakse tegelikult seda süsteemi kaitsta, mitte aga takistada CB kaartide väljastajate poolset konkurentsi.
- 35 BPCE ja Société Générale lisavad selles osas, et leides vaidlustatud kohtuotsuse punktis 105, et nende tegevuste vahelise tasakaalu nõudeid ei tule EÜ artikli 81 lõike 1 suhtes kontrollida, kuna asjaomane turg on kaartide väljastamise turg, ajas Üldkohus segamini asjaomase turu kindlaksmääramise ja kokkuleppe õigusliku ning majandusliku konteksti analüüsi mõisted. Ometi ei tulene kohtupraktikast, et EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamisel võiks asjaomase turu kindlaksmääramine lubada võimaliku konkurentsivastase eesmärgi tuvastamiseks vajalikust analüüsist välja jätta majanduslikku või õiguslikku laadi elemente üksnes sel põhjusel, et need kuuluvad erineva turu juurde.
- 36 Kolmandaks leiab apellant, et Üldkohus rikkus õigusnorme majandusliku konteksti arvesse võtmisel, kuna ta ei teostanud oma kontrolli keeruliste majanduslike hinnangute üle. Liidu kohus peab aga kontrollima, kas esitatud asjaolud kuuluvad kogu asjaomase teabe hulka, mida tuleb keerulise olukorra hindamisel arvestada, ja kas need toetavad tehtud järeldusi. Käesoleval juhul ei teostanud Üldkohus seda vaidlusaluses otsuses sisalduvate majanduslike hinnangute minimaalset ja objektiivset kontrolli, vaid piirdus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 320 ja 321 sellega, et jättis Groupement’ esitatud teatud majandusuuringud arvesse võtmata, põhjendusel, et need on väidetavalt vastuolus teiste uuringutega.
- 37 Komisjon väidab esiteks, et apellant tõlgendab vaidlusalust kohtuotsust moonutatult, kuna Üldkohus ei tuvastanud ambivalentset mõju konkurentsile. Üldkohus leidis, et meetmetel puudub konkurentsi soodustav mõju ja et ei esine CB süsteemi parasiitlust. Võitlus parasiitluse vastu ei ole seega kohane, et põhjendada diskrimineerivat meedet, mis piirab turule tulemise tingimusi. Lisaks ei kujuta EÜ artikli 81 lõikes 1 osutatud kokkulepete tüübid endast keelatud koostöö ammendavat loetelu. Kõnealused meetmed on aga lähedased keelatud tegevustele, mis kohtuotsuses BIDS kvalifitseeriti eesmärgil põhinevaks piiranguks põhjustel, mis on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 197 ja 198. Sõltumata nende meetmete keerukusest ilmneb selgelt nende välistava kokkuleppe olemus, mille eesmärk on heidutada kõiki uusi konkurente turule tulemise vastu. Mis puudutab põhjendamiskohustuse täitmist, siis selgitas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 94–99 põhjuseid, miks on otsused Visa International ja Visa International – Commission multilatérale d’interchange märgatavalt erinevad kõnealustest meetmetest. Lõpuks, mis puudutab asjaolu, et kavandati kohustuste võtmist, siis kuna Üldkohtus seda küsimust ei tõstatatud, on see väide vastuvõetamatu. Igal juhul on komisjonil valdkonnas lai kaalutlusruum ja miski ei võimalda järeldada, et rikkumise raskuse väidetav puudumine tingis selle, et komisjon algatas kohustuste võtmise menetluse.
- 38 Teiseks, mis puudutab CB süsteemi kahepoolset olemust, siis tõdeb komisjon, et Üldkohus analüüsis ja kontrollis põhjendusi, miks komisjon ei võtnud aluseks Groupement’ esitatud teatud uurimusi. Etteheide, et Üldkohus ei vastanud majandusteadlaste seisukohale, on seega „tulemusetu” ning käsitleb igal juhul faktilist küsimust, mis ei kuulu apellatsioonkaebuse raames Euroopa Kohtu kontrolli alla. Pealegi puudutab käesolevas juhtumis rikkumine vaid väljastamisturгу. Üldkohus lükkas tagasi teesi, et aktsepteerimis- ja väljastamistegevused kuuluvad ühele kohalikule pangateenuste turule.

- 39 Kolmandaks, mis puudutab Üldkohtu teostatavat kontrolli keeruliste majanduslike hinnangute üle, siis leiab komisjon, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 320 ja 321 nähtub, et Üldkohus luges ja analüüsis kahte täiendavat uurimust, mille apellant oli esitanud selleks, et tõendada, et aktsepteerimistegevusega tekkinud positiivsed välised mõjud olid suuremad kui need, mille tekitas väljastamistegevus. Lisaks sellele lükkas Üldkohus tagasi etteheite, et komisjon on neid kahte uurimust moonutanud. Apellant ei ole tõendanud, et Üldkohtu analüüs sisaldaks õigusnormi rikkumist või ilmset hindamisviga.

Euroopa Kohtu hinnang

- 40 Oma esimese väitega, mille kolme osa tuleb analüüsida koos, väidab apellant, keda toetavad BNP Paribas, BPCE ja Société Générale, sisuliselt, et Üldkohus rikkus vaidlustatud kohtuotsuses õigusnorme, kui leidis EÜ artikli 81 lõiget 1 rikkudes, et kõnealuste meetmete „eesmärk” on piirata konkurentsi selle sätte tähenduses, jättes nii ekslikult analüüsimata nende meetmete tegeliku mõju turule.

Sissejuhatavad märkused

- 41 Kõigepealt tuleb meenutada, et ELTL artiklist 256 ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimesest lõigust tuleneb, et ainult Üldkohus on pädev esiteks fakte tuvastama – välja arvatud juhul, kui tema tuvastatu sisuline ebaõigsus tuleneb temale esitatud toimiku materjalidest – ja teiseks neid fakte hindama. Kui Üldkohus on faktid tuvastanud või neid hinnanud, on Euroopa Kohus vastavalt ELTL artiklile 256 siiski pädev kontrollima nendele faktidele antud õiguslikku kvalifikatsiooni ja Üldkohtu poolt neist tuletatud õiguslikke tagajärgi (vt eelkõige kohtuotsus *Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon ja komisjon vs. Alliance One International jt*, C-628/10 P ja C-14/11 P, EU:C:2012:479, punkt 84 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 42 Lisaks tuleb meenutada, et vastavalt EL ja ELT lepingute sätetele, mis käsitlevad pädevuse jagamist komisjoni ja liidu kohtute vahel, on komisjoni ülesanne, alludes Üldkohtu ja Euroopa Kohtu kontrollile, tagada EÜ artiklites 81 ja 82 sätestatud põhimõtete kohaldamine (vt selle kohta eelkõige kohtuotsus *Masterfoods ja HB*, C-344/98, EU:C:2000:689, punkt 46).
- 43 Samuti tuleb meenutada, et tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte on liidu õiguse üldpõhimõte, mis on praegu ette nähtud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47 (vt selle kohta eelkõige kohtuotsus *Chalkor vs. komisjon*, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 44 Nii tuleneb liidu kohtupraktikast, et kui Üldkohus vaatab läbi talle ELTL artikli 263 alusel esitatud hagi EÜ artikli 81 lõike 1 alusel tehtud otsuse tühistamise nõudes, peab ta hageja poolt esitatud väidete põhjendamiseks toodud tõendite põhjal üldiselt läbi viima tervikliku kontrolli küsimuses, kas selle sätte kohaldamise tingimused on täidetud või mitte (vt selle kohta kohtuotsused *Remia jt vs. komisjon*, 42/84, EU:C:1985:327, punkt 34; *Chalkor vs. komisjon*, EU:C:2011:815, punktid 54 ja 62, ning *Otis jt*, C-199/11, EU:C:2012:684, punkt 59). Üldkohus peab samuti kontrollima, kas komisjon on oma otsust põhjendanud (vt selle kohta kohtuotsused *Chalkor vs. komisjon*, EU:C:2011:815, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika, ning *Otis jt*, EU:C:2012:684, punkt 60).
- 45 Selle kontrolli käigus ei saa Üldkohus tugineda kaalutlusruumile, mis on komisjonile konkurentsipoliitika valdkonnas EL ja ELT lepingute alusel määratud rolli raames antud, et loobuda põhjalikust õiguslike ja faktiliste asjaolude kontrollimisest (vt selle kohta kohtuotsused *Chalkor vs. komisjon*, EU:C:2011:815, punkt 62, ning *Otis jt*, EU:C:2012:684, punkt 61).
- 46 Kuigi on tõsi, et komisjonil on selle rolli raames majanduslikes küsimustes kaalutlusruum, eelkõige keeruliste majanduslike hinnangute andmisel, ei tähenda see, nagu tuleneb ka käesoleva kohtuotsuse eelmisest punktist, et Üldkohus peab hoiduma majanduslikku laadi andmetele komisjoni poolt antud

õigusliku kvalifikatsiooni kontrollimisest. Nimelt, olgugi et kohus ei tohi asendada selleks institutsioonilist pädevust omava komisjoni majanduslikku hinnangut enda omaga (vt selle kohta eelkõige kohtuotsused *Bertelsmann ja Sony Corporation of America vs. Impala*, C-413/06 P, EU:C:2008:392, punkt 145, ning *Frucona Košice vs. komisjon*, C-73/11 P, EU:C:2013:32, punkt 89 ja seal viidatud kohtupraktika), tuleneb nüüdseks hästi välja kujunenud kohtupraktikast, et liidu kohus ei pea kontrollima mitte üksnes esitatud tõendite sisulist õigsust, usaldusväarsust ja sidusust, vaid ka seda, kas kogutud tõendid sisaldavad kogu asjakohast teavet, mida keerulise olukorra hindamisel tuleb arvesse võtta, ja kas kõnealused tõendid võivad toetada järeldusi, mis nende pinnalt on tehtud (vt selle kohta eelkõige kohtuotsused *Chalkor vs. komisjon*, EU:C:2011:815, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika, ning *Otis jt*, EU:C:2012:684, punkt 59).

- 47 Neid põhimõtteid silmas pidades tulebki kontrollida, kas Üldkohus järeldas vaidlustatud kohtuotsuses õigesti, et kõnealuste meetmete eesmärk on piirata konkurentsi EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses.

„Eesmärgil põhineva” konkurentsipiirangu EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses olemasolu analüüs

- 48 Meenutagem, et kuulumaks EÜ artikli 81 lõikes 1 kehtestatud keelu alla, peab kokkuleppe, ettevõtjate ühenduse otsuse või kooskõlastatud tegevuse „eesmärgiks või tagajärjeks” olema takistada, piirata või kahjustada konkurentsi siseturu piires.
- 49 Selles osas tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et teatud liiki koostöö ettevõtjate vahel on konkurentsile nii piisavalt kahjulik, et võiks järeldada, et selle koostöö tagajärgi ei ole vaja kontrollida (vt selle kohta eelkõige kohtuotsused *LTM*, 56/65, EU:C:1966:38, 359 ja 360; *BIDS*, punkt 15, ning *Allianz Hungária Biztosító jt*, C-32/11, EU:C:2013:160, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 50 See kohtupraktika on seotud asjaoluga, et ettevõtjatevahelise koostöö teatud vorme võib juba nende olemuse poolest pidada tavapärase konkurentsi nõuetekohast toimimist kahjustavaks (vt selle kohta eelkõige kohtuotsus *Allianz Hungária Biztosító jt*, EU:C:2013:160, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 51 Seega on välja kujunenud, et teatud salajasi tegevusi, nagu näiteks hindade horisontaalne kindlaksmääramine kartellide poolt, võib pidada selliseks, millel võib olla niivõrd negatiivne mõju eelkõige kaupade ja teenuste hinnale, kogusele või kvaliteedile, et EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamisel võib pidada tarbetuks tõendada, et neil on turule tegelik mõju (vt selle kohta eelkõige kohtuotsus *Clair*, 123/83, EU:C:1985:33, punkt 22). Nimelt näitab kogemus, et sellised tegevused toovad kaasa tootmise languse ja hinnatõusu, lõppedes ressursside halva jaotumisega eelkõige tarbijate kahjuks.
- 52 Kui teatud tüüpi ettevõtjatevahelise kooskõlastatud tegevuse sisu analüüs ei viita siiski konkurentsi kahjustamisele piisavas ulatuses, tuleb seejärel uurida selle tegevuse tagajärgi ning selle keelatuks tunnistamiseks peavad esinema kõik asjaolud, mis tõendavad, et konkurentsi tegelikult märgatavalt takistati, piirati või kahjustati (*Allianz Hungária Biztosító jt*, EU:C:2013:160, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 53 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et hindamaks, kas ettevõtjatevaheline kokkulepe või ettevõtjate ühenduse otsus on piisaval tasemel kahjulik, et pidada seda „eesmärgil põhinevaks” konkurentsipiiranguks EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses, tuleb tähelepanu pöörata selle tingimuste sisule, eesmärkidele, mida soovitakse saavutada, ning majanduslikule ja õiguslikule kontekstile, millesse see kuulub. Selle konteksti hindamisel tuleb samuti arvesse võtta asjassepuutuvate kaupade või teenuste laadi ning asjaomase turu või asjaomaste turgude tegelikku toimimist ja struktuuri (vt selle kohta kohtuotsus *Allianz Hungária Biztosító jt*, EU:C:2013:160, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).

54 Lisaks, kuigi selle kindlakstegemisel, kas ettevõtjatevaheline kokkulepe kujutab endast piirangut, ei ole poolte tahe oluline asjaolu, ei keela mitte miski konkurentsiasutustel või siseriiklikel ja liidu kohtutel seda arvesse võtta (Allianz Hungária Biztosító jt, EU:C:2013:160, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

55 Siinkohal tuleb märkida, et defineerides vaidlustatud kohtuotsuses olulisi õiguslikke kriteeriume, mida tuleb arvesse võtta, et määrata kindlaks „eesmärgil põhineva” konkurentsipiirangu olemasolu EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses käesolevas kohtuasjas, tõi Üldkohus selle kohtuotsuse punktides 124 ja 125 välja järgmist:

„124 Vastavalt kohtupraktikale ei kujuta EÜ artikli 81 lõike 1 punktides a–e osutatud kokkulepete tüübid endast keelatud koostöö ammendavat loetelu ja seega ei tule eesmärgil põhineva rikkumise mõistet tõlgendada kitsalt (vt selle kohta kohtuotsus [BIDS], punktid 22 ja 23).

125 Kokkuleppe või ettevõtjate ühenduse otsuse konkurentsivastasuse hindamisel tuleb lähtuda eelkõige nende sisust, eesmärkidest, mida soovitakse saavutada, ning nende majanduslikust ja õiguslikust kontekstist. Selles osas piisab, kui kokkuleppe või ettevõtjate ühenduse otsus võib avaldada konkurentsile negatiivset mõju. Teisisõnu peab selle kokkuleppe või otsusega olema lihtsalt konkreetselt võimalik selle õiguslikku ja majanduslikku konteksti arvesse võttes takistada, piirata või kahjustada konkurentsi ühisturul. Ei ole vaja, et konkurents oleks tegelikult takistatud, piiratud või kahjustatud ega ka seda, et otsuse ja tarbijahindade vahel oleks otsene seos. Lisaks, kuigi poolte tahtlus ei kujuta endast kokkuleppe konkurentsi piirava olemuse kindlakstegemiseks vajalikku tunnust, ei takista miski komisjonil või ühenduse kohtutel seda tahtlust arvesse võtmast (vt selle kohta kohtuotsus T-Mobile Netherlands jt, C-8/08, [EU:C:2009:343], punktid 31, 39 ja 43, ning kohtuotsus GlaxoSmithKline Services jt vs. komisjon jt, [C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ja C-519/06 P, EU:C:2009:610], punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).”

56 Tuleb tõdeda, et nii toimides eiras Üldkohus osaliselt Euroopa Kohtu praktikat ja rikkus seega õigusnorme seoses õiguslike kriteeriumide määratlemisega, mis on olulised, et hinnata „eesmärgil põhineva” konkurentsipiirangu olemasolu EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses.

57 Nimelt, määratledes esiteks vaidlustatud kohtuotsuse punktis 125 „eesmärgil põhineva” konkurentsipiirangu mõistet selle sätte tähenduses, ei arvestanud Üldkohus käesoleva kohtuotsuse punktides 49–52 viidatud Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikat, eirates seega asjaolu, et oluline õiguslik kriteerium selle kindlakstegemisel, kas ettevõtjatevaheline kooskõlastamine sisaldab sellist „eesmärgil põhinevat” konkurentsipiirangut, peitub tõdemuses, et selline kooskõlastamine ise hõlmab konkurentsi kahjustamist piisavas ulatuses.

58 Teiseks, arvestades seda kohtupraktikat, leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 124 ja hiljem sama kohtuotsuse punktis 146 valesi, et „eesmärgil põhineva” konkurentsipiirangu mõistet ei tule tõlgendada „kitsalt”. Nimelt, juhul kui komisjonilt mitte võtta kohustust tõendada selliste kokkulepete tegelikku mõju turule, mille osas ei ole kuidagi tuvastatud, et need on oma laadilt tavapäraste konkurentsitingimuste toimimisele kahjulikud, saab „eesmärgil põhineva” konkurentsipiirangu mõistet kohaldada vaid teatud tüüpi ettevõtjatevaheliste kooskõlastamiste suhtes, millel on konkurentsi piisavalt kahjustav ulatus selleks, et saaks järeldada, et nende mõju kontrollimine ei ole vajalik. Siinkohal ei oma tähtsust asjaolu, et EÜ artikli 81 lõikes 1 ette nähtud kokkulepete tüübid ei moodusta keelatud salajaste kokkulepete ammendavat loetelu.

59 Tuleb siiski kontrollida, kas need õigusnormi rikkumised olid sellised, mis muudavad kehtetuks Üldkohtu analüüsi seoses kõnealuste meetmete kvalifitseerimisega EÜ artikli 81 lõike 1 suhtes.

- 60 Siinkohal tuleb tõdeda, et nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktides 198, 227 ja 234, leidis Üldkohus, et kõnealuste meetmete eesmärk on piirata konkurentsi EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses seeläbi, et sisuliselt takistavad need konkurentsi, mida pakuvad uued tulijad maksekaartide väljastamise turul Prantsusmaal.
- 61 Nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktides 137, 204, 220, 223, 238 ja 267, leidis Üldkohus, olles selle kohtuotsuse punktides 126–133 taasesitanud vaidlusaluse otsuse teatud põhjendused, et see konkurentsivastane eesmärk tulenes neist arvutusvalemiteest endist, mis olid kõnealuste meetmetega ette nähtud.
- 62 Neil asjaoludel otsustas Üldkohus eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktides 76 ja 140–144, et asjaolu, et kõnealused meetmed järgivad õiguspärasest eesmärgi võidelda CB süsteemi parasiitluse vastu, ei välista, et neid võiks pidada konkurentsi piirava eesmärgiga meetmeteks, seda enam et kõnealune eesmärk, nagu see tuleneb kõnealuste meetmetega kehtestatud valemiteest endist, läheb vastuollu Groupement' poolt välja öeldud eesmärkidega.
- 63 Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 104 ja 105 veel, et CB süsteemi raames väljastamis- ja aktsepteerimistegevuse vahelise tasakaalu nõudeid ei tule EÜ artikli 81 lõike 1 suhtes kontrollida, kuna ainus asjaomane turg on maksekaartide väljastamise järgnev turg.
- 64 Üldkohus leidis eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktides 134, 136 ja 267 samuti, et komisjon tugines vaidlusaluses otsuses Groupement' kavatsusele, nagu see nähtub kontrollimisel ära võetud dokumentidest, mis sisaldavad juhtivasutuste seisukohti kõnealuste meetmete ettevalmistusetaapis, üksnes „täiendavalt ja kinnitavalt”.
- 65 Kuigi vaidlustatud kohtuotsusest nähtub, et Üldkohus leidis, et kõnealuste meetmete piirav eesmärk tuleneb nende enda tingimustest, tuleb tõdeda, et kohus ei põhjendanud vaidlusaluse otsuse seaduslikkuse kontrollimise raames kordagi, mis alusel võis neid tingimusi pidada selliseks, mis kinnitavad „eesmärgil põhineva” konkurentsipiirangu olemasolu EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses.
- 66 Tõsi küll, Üldkohus märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 132, et komisjon leidis „asjaomaste meetmetega ette nähtud vameid arvestades ja aktsepteerimistegevuse arendamise raskuse tõttu, et kõnealused meetmed nõudsid, et Groupement' liikmed, kelle suhtes neid meetmeid võetakse, kas piiraksid oma väljastamistegevust või siis kannaksid (väljastamisega seotud) kulusid, mida ei kandnud teised Groupement' liikmed, sealhulgas juhtasutused. Need vameid piirasid seega nende liikmete, kelle suhtes neid võetakse, võimalust konkureerida (hindade kaudu) väljastamisturul nende Groupement' liikmetega, kelle suhtes neid meetmeid ei võetud”.
- 67 Lisaks sellele märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 133, et komisjon oli järeldanud, et ülesandele, mille Groupement MERFA-le määras ja mis seisnes aktsepteerimise arendamise innustamises, „räägib vastu väljastamist innustavate pankadevaheliste tasude olemasolu [...] ja asjaolu, et täiendav liitumismaks ja magava liikme maks karistasid panku, mis ei olnud lähiminevikus väljastanud piisavalt kaarte”.
- 68 Üldkohus järeldas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 197, 198, 227 ja 234 sellest, et vaidlusaluste meetmete eesmärk on sarnaselt kohtuotsuses BIDS käsitletutega takistada konkurentsi, mida pakuvad uued tulijad maksekaartide väljastamise turul Prantsusmaal, kuna nendega kohustatakse panku, kelle suhtes neid kohaldatakse, kas maksma tasu või piirama oma väljastamistegevust.
- 69 Ometi, kuigi Üldkohus esitas põhjendused, miks kõnealused meetmed, võttes arvesse nende vameid, võivad piirata konkurentsi ja seega kuuluda EÜ artikli 81 lõikes 1 kehtestatud keelu alla, ei põhjendanud ta kuidagi, eirates käesoleva kohtuotsuse punktides 49 ja 50 meenutatud kohtupraktikast

tulenevaid nõudeid, seda, milles seisneb selle konkurentsipiirangu piisavalt kahjulik ulatus, et seda võiks kvalifitseerida „eesmärgil põhinevaks” piiranguks asjaomase sätte tähenduses, kuna vaidlustatud kohtuotsuses ei ole seda küsimust üldse analüüsitud.

- 70 Kuigi, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 140–144 õigesti leidis, asjaolu, et kõnealused meetmed järgivad õiguspärasest eesmärgist võidelda CB süsteemi parasiitluse vastu, ei välista, et neid võiks pidada konkurentsi piirava eesmärgiga meetmeteks, tuleb seda piiravat eesmärki siiski tõendada.
- 71 Sellest tuleneb, et kõnealuseid meetmeid kvalifitseerides Üldkohus mitte üksnes ei jätnud vaidlustatud kohtuotsust põhjendamata, vaid samuti tõlgendas ja kohaldas EÜ artikli 81 lõiget 1 vääralt.
- 72 Nimelt, kuigi vaidlustatud kohtuotsuse punktides 204 ja 247 nähtub, et Üldkohus lükkas mitu korda tagasi apellandi väite, mille kohaselt tulenes kõnealuste meetmetega kehtestatud valemite, et nende eesmärk oli arendada liikmete aktsepteerimistegevust selleks, et saavutada väljastamis- ja aktsepteerimistegevuste vahel optimaalne tasakaal, on seevastu selge, nagu nähtub muu hulgas eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktides 198, 199, 245, 247 ja 327, et need valemid ohutasid Groupement’ liikmeid, selleks et vältida kõnealuste meetmetega kehtestatud tasude maksmist, mitte ületama teatud mahtu CB kaartide väljastamisel, mis võimaldab neil saavutada kindlaksmääratud suhet Groupement’ liikmete väljastamis- ja aktsepteerimistegevuste vahel.
- 73 Olles aga vaidlustatud kohtuotsuse punktis 83 märkinud, et Groupement tegutseb „maksesüsteemide turul”, leidis Üldkohus selle kohtuotsuse punktis 102 faktide iseseisval hindamisel, mida ei ole käesolevas apellatsioonkaebuses vaidlustatud, et kahepoolse laadiga kaardimaksesüsteemi raames, nagu seda on Groupement’ oma, on väljastamis- ja aktsepteerimistegevused omavahel ja kõnealuse süsteemi toimimiseks „asendamatud”, kuna esiteks kaupmehed ei nõustuks selle süsteemiga liituma, kui ei ole piisavalt kaardivaldajaid, ja teiseks tarbijad ei tahaks kaarti omada, kui seda ei saa piisavalt paljude kaupmeeste juures kasutada.
- 74 Olles vaidlustatud kohtuotsuse punktis 104 seejärel tõdenud, et maksesüsteemi „väljastamise” ja „aktsepteerimise” alaste tegevuste vahel esineb „vastastikust mõju” ja et need tegevused tekitavad „kaudset võrgumõju”, kuna kaartide vastuvõtmine paljude kaupmeeste poolt ja ringluses olevate kaartide hulk mõjutavad üksteist, ei saanud Üldkohus õigusnormi rikkumata järeldada, et kõnealuste meetmete eesmärk oli piirata konkurentsi EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses.
- 75 Nimelt, olles möönnud, et nende meetmetega kehtestatud valemitega sooviti saavutada teatud suhe Groupement’ liikmete väljastamis- ja aktsepteerimistegevuste vahel, võis Üldkohus sellest kõige rohkem järeldada seda, et kõnealuste meetmete eesmärk oli kehtestada rahaline kohustus Groupement’ liikmetele, kes saavad kasu teiste liikmete pingutustest, et arendada süsteemi aktsepteerimistegevusi. Kuna aga sellist eesmärki ei saa pidada olemuslikult konkurentsi tavapärasest toimimist kahjustavaks, leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 76 ja 77 ka ise, et võitlus CB süsteemi parasiitluse vastu on õiguspärane eesmärk.
- 76 Nagu kohtujuristki oma ettepaneku punktis 149 välja tõi, leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 105 vääralt, et maksesüsteemi raames väljastamis- ja aktsepteerimistegevuse vahelise tasakaalu nõudeid ei tule EÜ artikli 81 lõike 1 suhtes kontrollida, kuna asjaomane turg ei ole mitte Prantsusmaa maksesüsteemide turg, vaid järgnev, maksekaartide väljastamise turg selles liikmesriigis.
- 77 Nii toimides ajas Üldkohus segamini küsimuse asjaomase turu kindlaksmääramisest ja kontekstist, mida tuleb arvesse võtta, et teha kindlaks, kas kokkuleppe või ettevõtjate ühenduse otsuse sisu hõlmab endas „eesmärgil põhinevat” konkurentsipiirangut EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses.
- 78 Nimelt selleks, et hinnata, kas ettevõtjatevaheline kooskõlastamine on tavapärase konkurentsi heale toimimisele olemuslikult kahjulik, tuleb käesoleva kohtuotsuse punktis 53 meenutatud kohtupraktika kohaselt võtta arvesse kõiki olulisi asjaolusid, arvestades eeskätt asjaomaste teenuste laadi ning

turgude tegeliku toimimise tingimusi ja struktuuri seoses majandusliku ja õigusliku kontekstiga, milles kõnealune kooskõlastamine aset leiab, pidamata oluliseks seda, kas selline asjaolu kuulub asjaomase turu juurde või mitte.

- 79 Selline peaks olukord olema eelkõige siis, kui see asjaolu seisneb täpsemalt selle arvessevõtmises, et asjaomase turu ja eraldiseisva seotud turu vahel esineb vastustikust mõju (vt analoogia põhjal kohtuotsused *Delimitis*, C-234/89, EU:C:1991:91, punktid 17–23, ning *Allianz Hungária Biztosító jt*, EU:C:2013:160, punkt 42) ja eriti siis, kui esineb – nagu antud juhul – ühe kahepoolse süsteemi kahe külje vahel.
- 80 Mõistagi ei saa välistada, et kõnealused meetmed, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 198, 227 ja 234 tõdes, takistavad uute tulijate pakutavat konkurentsi, võttes arvesse nende meetmetega uute tulijate jaoks loodud raskusi laiendada aktsepteerimistegevust, või isegi jäta nad süsteemist välja, kuna – nagu BPCE kohtuistungil väitis – nende meetmete kohaldamisel nõutavate tasude tase on kõrge.
- 81 Siiski, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 131, kuulub see küsimus kõnealuste meetmete konkurentsivastaste tagajärgede, mitte nende eesmärgi analüüsimise alla.
- 82 Seega tuleb tõdeda, et soovides analüüsida kõnealuste meetmetega *Groupement'* liikmetele jäetud „valikuid”, hindas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 161–193 – mille kohaselt kohus järeldas kohtuotsuse punktis 194, et „MERFA jättis sellega seotud pankadele tegelikult kaks valikut: maksta tasu või piirata CB kaartide väljastamist” – tegelikkuses nende meetmete võimalikke tagajärgi, analüüsides pankadele pandud raskusi arendada aktsepteerimistegevust, tuginedes turuandmetele, teatud pankade avaldustele ja kontrollimise käigus ära võetud dokumentidele, millest ta ise järeldas, et kõnealuseid meetmeid ei saa pidada konkurentsi tavapärase toimimise suhtes „nende olemuse poolest” kahjulikuks.
- 83 Selles osas leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 197 ja 198 valesti, et kõnealuseid meetmeid võib pidada analoogseks nendega, mida Euroopa Kohus analüüsis kohtuotsuses *BIDS*, milles Euroopa Kohus otsustas, et viidatud kokkulepete (edaspidi „*BIDS* kokkulepped”), mille sõlmisid *BIDS*-i liikmeteks olevad kümme Iirimaa peamist veiseliha töötajat, eesmärk oli piirata konkurentsi EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses.
- 84 *BIDS* kokkulepetega, milles nähti ette töötlemisvõimsuse vähendamine 25% võrra, sooviti nende enda sõnastuse kohaselt põhiliselt võimaldada mitmel ettevõtjal rakendada ühist poliitikat teatud ettevõtjate turult lahkumise edendamiseks ning vähendada selle abil nende kasumlikkust mõjutavat ülevõimsust, mis takistab neid mastaabisäästu saavutamisel. Seega oli *BIDS* kokkulepete eesmärk muuta tuntavalt turu struktuuri konkureerivate ettevõtjate turult lahkumist innustava mehhanismiga, selleks et esiteks suurendada asjaomase turu koondumisastet, vähendades märkimisväärselt töötlemisteenuseid pakkuvate ettevõtjate arvu, ja teiseks kõrvaldada peaaegu 75% ülemäärasest tootmisvõimsusest (kohtuotsus *BIDS*, punktid 31–33).
- 85 Vaidlustatud kohtuotsuses Üldkohus aga sellist järeldust ei teinud ja keegi seda kordagi ka ei väitnud, et kõnealuste meetmete eesmärk oli sarnaselt *BIDS* kokkulepetega muuta tuntavalt asjaomase turu struktuuri konkureerivate ettevõtjate turult lahkumist innustava mehhanismiga ja seega, et neil meetmetel oli selline kahjulik ulatus nagu *BIDS* kokkulepetelgi.
- 86 Kuigi Üldkohus märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 198, et kõnealused meetmed ohutasid *Groupement'* liikmeid mitte ületama teatud mahtu CB kaartide väljastamisel, ei olnud selle kohtuotsuse punktides 245, 247 ja 327 tehtud sedastuste endi kohaselt sellise ohutamise eesmärk mitte vähendada võimalikku ülemäärast tootmisvõimsust maksekaartide väljastamise turul Prantsusmaal, vaid saavutada kindlaksmääratud suhe *Groupement'* liikmete väljastamis- ja aktsepteerimistegevuste vahel selleks, et arendada edasi CB süsteemi.

- 87 Sellest tulenevalt ei saanud Üldkohus õigusnormi rikkumata kvalifitseerida kõnealuseid meetmeid „eesmärgil põhinevateks” konkurentsipiiranguteks EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses.
- 88 Kuna Groupement’ liikmete kavatsused ei saa vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 54 meenutatud kohtupraktikale iseenesest olla piisavad, et tõendada konkurentsivastase eesmärgi olemasolu ja kuna pealegi Üldkohus ise märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 134, 136 ja 267, et neid kavatsusi analüüsiti täiendavalt ja kinnitavalt, siis tema sellekohased tõdemused eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktides 251–266 ei saa, ilma et oleks vaja analüüsida apellandi argumente selles küsimuses, sellist kvalifikatsiooni põhjendada.
- 89 Kõik need õigusnormi rikkumised, mille Üldkohus pani toime seoses „eesmärgil põhineva” konkurentsipiirangu olemasolu hindamiseks asjakohaste õiguslike kriteeriumidega, vaidlustatud kohtuotsuse põhjendamisega ja kõnealuste meetmete kvalifitseerimisega EÜ artikli 81 lõike 1 suhtes, toovad muu hulgas esile Üldkohtu poolse analüüsi üldise puudumise ja kinnitavad seega, et apellandi ja vaidlusaluse otsuse tühistamist nõudnud poolte argumente ei ole täielikult ja põhjalikult analüüsitud.
- 90 Piirdudes mitmel korral ja eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktides 126–136 vaidlusaluse otsuse sisu taasesitamisega, jättis Üldkohus kontrollimata, olgugi et ta oli selleks kohustatud, kas komisjoni poolt selles otsuses esitatud tõendid lubasid tal õigesti järeldada, et kõnealustel meetmetel, arvestades nende sõnastust, eesmäärke ja konteksti, oli konkurentsi suhtes piisavalt kahjulik ulatus, et pidada neid konkurentsi piirava eesmärgiga meetmeteks EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses, ja kas kõnealused tõendid moodustasid seega kogu asjakohase andmete kogumi, mida tuleb sellise järelduse tegemiseks arvesse võtta.
- 91 Neil asjaoludel ilmneb, et Üldkohus rikkus oma kohustust järgida käesoleva kohtuotsuse punktides 42–46 välja toodud kohtupraktikas nõutud kontrollitaset.
- 92 Kõike eeltoodut arvestades tuleb tõdeda, et Üldkohus, leides, et kõnealuste meetmete eesmärk oli piirata konkurentsi EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses, rikkus õigusnorme ja ei järginud kohtupraktikas nõutud kohtuliku kontrolli taset.
- 93 Neil asjaoludel tuleb apellatsioonkaebuse esimese väitega nõustuda.
- 94 Seetõttu tuleb vaidlustatud kohtuotsus üksnes sel põhjusel tühistada, ilma et oleks vaja analüüsida teisi väiteid, mis apellant oma kaebuse põhjendamiseks on esitanud.

Kohtuasja suunamine tagasi Üldkohtusse

- 95 Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 61 on sätestatud, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud, tühistab Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse. Ta võib ise teha asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium lubab, või suunata asja tagasi Üldkohtusse otsustamiseks.
- 96 Siinkohal tuleb tõdeda, et põhjendused, mis õigustavad vaidlustatud kohtuotsuse tühistamist, ei ole sellised, mis tooksid kaasa vaidlusaluse otsuse terves ulatuses tühistamise. Nimelt tingivad need põhjendused selle otsuse tühistamise üksnes osas, milles see sedastab, et kõnealuste meetmete eesmärk on piirata konkurentsi EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses.
- 97 Vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 52 meenutatud kohtupraktikale tuleb seega kindlaks teha, kas – nii nagu komisjon vaidlusaluses otsuses järeldas – kõnealuste kokkulepete „tagajärjeks” on piirata konkurentsi EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses.

- 98 Kohtuvaidluse see aspekt nõuab aga keeruliste faktiliste asjaolude analüüsimist tõendite põhjal, mida esiteks Üldkohus ei ole vaidlustatud kohtuotsuses hinnanud, kuna ta leidis selle kohtuotsuse punktides 270 ja 271, et selline analüüs on üleliigne, sest tema hinnangul komisjon ei eksinud, kui järelendas vaidlusaluses otsuses, et kõnealustel meetmetel on konkurentsivastane eesmärk, ja mida teiseks ei ole Euroopa Kohtus arutatud, mistõttu ei luba menetlusstaadium kohtuasjas selles küsimuses otsust teha.
- 99 Seega tuleb kohtuasi suunata tagasi Üldkohtusse ning teha otsus kohtukulude kohta hiljem.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. **Tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 29. novembri 2012. aasta otsus CB vs. komisjon (T-491/07).**
2. **Suunata kohtuasi tagasi Euroopa Liidu Üldkohtusse.**
3. **Kohtukulude kandmine otsustatakse edaspidi.**

Allkirjad